

Pokraj toga postavlja se pitanje međunarodnog učinka postupka ograničenja odgovornosti. Votum suca Holmesa u Vrhovnom sudu SAD u slučaju "Titanic" /1914/ i presuda Apelacionog suda 2. područja SAD u slučaju "The Western Farmer" /1954/ izričito su stali na stajalište da su propisi o ograničenju odgovornosti proceduralnog značaja i da se prema tome primjenjuje lex fori, ali da nemaju ekstrateritorijalni učinak /ibidem, str.739 i d./. Prema tome se i u ovom slučaju može očekivati da će odluka suda u New Orleansu postati pravomoćna i da i s njene strane neće biti prigovora postupku u Engleskoj. Međutim to neće smetati da teret nastavi postupak u SAD gdje će za nj biti povoljnija situacija u slučaju podijeljene krivnje, jer teret ne pogađa u slučaju podijeljene krivnje krivnja broda na kojemu je prevožen /ibidem, str.740/. Tek Konvencija od 1957, kad bude ratificirana, riješit će pitanje međunarodnog učinka osnivanja fonda ograničene odgovornosti. Do toga vremena bit će moguće da brodar bude in rem tužen pred sudovima raznih zemalja, a da neće uspješno moći prigovoriti osnivanje fonda ograničene odgovornosti u drugoj državi. Naprotiv će u većini država moći prigovoriti tužbi pred drugim sudom iste države, ako je već započenu postupak ograničene odgovornosti. Te okolnosti su od važnosti s jedne strane za naše brodare, ako dodju u priliku da ograničuju odgovornost kod nas ili u inozemstvu, a s druge strane za ovlaštenike tereta ako mogu postaviti zahtjev za naknadu štete pred sudom druge države, iako je negdje već zametnut postupak ograničenja odgovornosti. Napominjemo da je Vrhovni sud Norveške u presudi od 18.II 1958. /ovaj periodik br.22, str.62/ stao na stajalište primjene prava zastave uz ograničenje odgovornosti, ali za razloge koji govore za primjenu lex fori, v. N.Katičić, Treba li ograničenje brodareve odgovornosti podrediti zakonu mjesta sudara, zakonu državne pripadnosti /zastave/ broda ili trećem? /ibidem/. Upravo primjena unificiranog prava u Konvenciji od 1957. na koju se Katičić poziva ostvaruje se u ovom slučaju, jer je Engleska ratificirala Konvenciju od 1957. /koja zasad još nije stupila na snagu/ i s njom uskladila interni propis novelom Merchant Shipping Acta od 1958.

E.P.

PRVOSTEPENI SUD ENGLEŠKE
Pomorski odjel /Admiralty Division/

Presuda od 6.V 1964.

The "Leoborg" br.2

Red prvenstva privilegija i mortgagea kod razdiobe kupovnine
- Pitanje privilegija na "sister ship" - Subrogacija u pri-
vilegij posade osobe koja je podmirila beriva posade

Tužitelj, norveška tvrtka A/S Hakedal ustala je tužbom kojom traži da se utvrdi red prvenstva namirenja tražbina

iz kupovnine na dražbi prodanog broda "Leoborg", pa predlaže da se prizna prvo mjesto troškovima postupka zaustavljanja i javne prodaje broda tvrtci August Kopcke & Co., Ltd., zatim tražbina-
ma posade za beriva i repatrijacije kao i troškova prvog mort-
gageea za predujmove posadi, zatim glavnici i kamatima na mort-
gage s troškovima parnice za njegovo utvrđenje, zatim glavnici
itd. drugog mortgagea, i konačno troškovima za održavanje bro-
da. Tome nasuprot je predlagač izvršenja, tt. A.K. & Co., Ltd.
predlagala da se njoj prizna za troškove održavanja broda red
prvenstva prije mortgagea, jer da je mortgagee znao za njene
troškove kad je upravljao brodom kao hipotekarni vjerovnik; da-
lje da joj se prizna prednost za plaće posadi koje je ona pod-
mirila, i stoga što je na taj način stekla privilegij /mariti-
me lien/ koji pripada tim berivima. Konačno je predstavnik po-
sade tražio da se pokraj još dužnih beriva podmire prije mort-
gagea i zahtjevi koje je imao preminuli član posade od sister
shipa "Leoborga" broda "Havsborg", no odustao je od toga da se
o tome parniči jer udovica nije imala siromaško pravo. Konačno
je i drugi mortgagee tražio da se podmiri njegova tražbina.

Sudac je konstatirao da je 25.XI 1963. odbio da ri-
ješi ovaj zahtjev tužiteljev, jer je smatrao da treba da pro-
teče rok od dva mjeseca u kojemu će se svi vjerovnici prijaviti.
Sada je taj rok davno protekao i on prema tome prelazi na utvr-
đenje reda prvenstva. Konstatira da je za udovicu pok. Hermana
Eertmana postavljen zahtjev da se uvrsti u privilegije na brod
"Leoborg" tražbina koja je nastala prema brodu "Havsborg", a da
se taj zahtjev temelji na odredbi čl.3, st.4. Zakona o sudovima
od 1956. /Administration of Justice Act/. Međutim s druge stra-
ne prema sister shipu izneseno je da ta odredba utvrđuje pomor-
sku tražbinu no ne i privilegij, jer privilegij postoji samo
prema drugom brodu. Kako zastupnik udove nije smatrao da može
preuzeti rizik troškova za sporno raspravljanje ovog pitanja,
sudac izrično kaže da pitanje takvog privilegija na sister shi-
pu ostavlja otvorenim, jer se radi o pitanju dalekosežnog zna-
čaja koje će se morati riješiti u nekom drugom prikladnijem
slučaju. Zbog toga taj privilegij nije ovdje priznat. Sud pri-
znaje prvenstvo troškovima predlagača izvršenja tt. A.K. & Co.,
Ltd. ujedno s troškovima uprave sudskog pologa, ali odbija
njihov zahtjev za priznanje ranga privilegija beriva brodske
posade za iznose koji su oni isplatili posadi s tog naslova, a
pri tom se poziva na pravilo postavljeno u rješidbi "The Petone"
/1917/ od suca Hilla prema kojemu je ostalo otvoreno da li
cesija potraživanja /"assignment"/ prenosi i privilegij /osim
kod pomorskog zajma gdje to sigurno čini/, ali koji je otklo-
nio subrogiranje u privilegij stranke koja je bez prinude i
dobrovoljno isplatila beriva posadi. Sudac je otklonio da na
temelju "equitable jurisdiction of this Court" prizna taj pri-
vilegij, jer nisu izneseni nikakvi razlozi za to, pa prema
tome za te izdatke priznaje predlagatelju samo položaj vje-
rovnika za opskrbu broda i prema tome mu daje rang iza drugog

mortgagea. Konačno tražbinu Bertmana prema "Havsborgu" priznaje jednakom s tim potraživanjima i ona se namiruje iz sister shipa iza mortgagea.

/LLIR 1964, str.38o/

E.P.

Cesija tražbine i privilegij na brod

Sporno je pitanje da li cesija tražbine prenosi na cesionara i privilegij. Za englesko pravo se tvrdi da je na temelju načela equitya moguće takav prijenos priznati, ali da po sebi privilegij na brodu nije prenosivo pravo /"transferable right", v.Price, G.Price, Maritime Liens, 1940, str.72/. Presuda suca Hewsona u slučaju "Leoborg" br.2 poziva se na precedent "The Petone" iz 1917. prema kojemu je samo sigurno da se privilegij ne prenosi kad je treći dobrovoljno isplatio privilegiranu tražbinu, ali nikako se ne izražava o cesiji, ističući samo da kod pomorskog zajma /"bottomry"/ cesija tražbine prenosi i privilegij. Prema tome bilo bi nužno za područje engleskog prava tražiti cesiju tražbine i privilegija kad se isplaćuje za koji brod privilegirana tražbina. U radu na reviziji Konvencije od 1926. o pomorskim privilegijima i hipotekama predlaže se da se privilegij prenosi kako cesijom tako i subrogacijom u privilegiranu tražbinu. Izgleda da je samo preko unifikacije moguće potpuno riješiti ovo pitanje u kojem američka doktrina i judikatura priznaju cesiji i učinak prijenosa privilegija, a kod toga se ističe da je cesija daleko prikladnija nego predujmljivanje /"advances"/ sredstava za podmirenje privilegirane tražbine, jer za to da takvo predujmljivanje ima isti učinak potrebno je dokazati da je predujam dan brodu /v. Gilmore-Black, The Law of Admiralty, 1957, str. 519 i tamo navedene rješidbe/. U našem pravu smatra se da privilegij kao akcesorno pravo tražbine prelazi cesijom na cesionara /v. Pallua, Privilegiji na brodu, Zbornik za pomorsko pravo, 1957, str.111/.

E.P.

PRVOSTEPENI SUD ENGLJSKE
Pomorski odjel /Admiralty Division/

Presuda od 17.VI 1964.

"The Lady Gwendolen"

Ograničenje brodovlasnikove odgovornosti - Brodovlasnikova dužnost da osobno upozori zapovjednika na način upotrebe radara u magli - Osobna obveza brodovlasnikova da vodi ra-